

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M.B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn.
III AUa 1320/21,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 września 2023 r.,

- 1) stwierdza przewlekłość postępowania w postępowaniu przed
Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt III AUa
1320/21;**
- 2) przyznaje skarżącemu M.B. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2000
(dwóch tysięcy) złotych;**
- 3) zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
na rzecz skarżącego M.B. kwotę 240 (dwustu czterdziestu)
złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu skargowym wraz z ustawowymi odsetkami za czas
biegnący po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego
orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

4) nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

5) oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Skargą, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 14 kwietnia 2023 r., na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki M.B. (dalej: „skarżący”), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o:

1) stwierdzenie, iż w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, III AUa 1320/21, wystąpiła przewlekłość;

2) przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu – na rzecz skarżącego odszkodowania w kwocie 10 000,00 zł;

3) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych w stawce podstawowej x 6, wraz z ustawowymi odsetkami od tychże kosztów.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że sprawa trafiła do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 3 listopada 2021 r., a doręczenie odpisów apelacji 25 listopada 2021 r. stanowiło ostatnią czynność w sprawie. Skarżący podniósł, że nie została przeprowadzona ani jedna rozprawa, ani nie została wydana merytoryczna decyzja w sprawie.

Wskazano również, że w sprawie chodzi o podleganie ubezpieczeniom społecznym przez skarżącego, co ma kolosalne znaczenie z punktu widzenia jego konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego nie tylko w okresie świadczenia pracy, ale przede wszystkim w okresie, gdy nie będzie mógł pracować czy to z powodu niezdolności do pracy, czy to z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w odpowiedzi na skargę wskazał, że sprawa została skierowana do oczekujących na termin rozpoznania apelacji według kolejności wpływu. W odpowiedzi na skargę podniesiono również,

że sędzia referent przewidywał, iż rozpoznanie apelacji na posiedzeniu niejawnym nastąpi w 2022 r., o czym pełnomocnik skarżącego został powiadomiony, jednakże z powodu dużej liczby spraw w referacie sędziego, które wpłynęły wcześniej, okazało się to niemożliwe.

W dniu 24 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny wydał na posiedzeniu niejawnym wyrok, oddalający apelację ubezpieczonego. Na zapytanie Przewodniczącej Wydziału, pełnomocnik skarżącego podtrzymał skargę.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego wskazał również, że wpływ spraw ubezpieczeniowych w kategorii „AUa” jest bardzo duży i razem z pozostałością z poprzedniego roku, wyniósł na koniec 2022 r. 2067 spraw. Załatwienia sędziów za miniony rok, mimo że są duże (1337 spraw), nie są równe wpływowi (1708 spraw) i nie zmniejszają zaległości. W chwili obecnej w referatach sędziów rozpoznawane są sprawy apelacyjne, które wpłynęły w pierwszej połowie roku 2021 r. W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego, mając na uwadze przedstawione okoliczności, nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy apelacyjnej III AUa 1320/21 we wcześniejszym terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego

(przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Jak wynika ze skargi oraz odpowiedzi na skargę, apelacja od wyroku Sądu Okręgowego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 3 listopada 2021 r.

i do momentu wpływu skargi na przewlekłość postępowania do Sądu Apelacyjnego, tj. 14 kwietnia 2023 r., nie wyznaczono terminu posiedzenia.

4. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad rok. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 1320/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu.

5. Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu i tak niewątpliwie jest w niniejszej sprawie. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek stworzenia warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie III AUa 1320/21 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 10 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę 2 000 zł, nie znajdując uzasadnienia do przyznania skarżącemu całej żądanej przez niego kwoty.

Rozstrzygając w ten sposób wzięto pod uwagę, że sprawa została już rozstrzygnięta przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 24 kwietnia 2023 r., oddalającym apelację ubezpieczonego. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2 000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki stwierdzonej przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt 5 sentencji postanowienia. O zwrocie opłaty (pkt 4 sentencji) Sąd Najwyższy orzekł kierując się art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

6. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800), nie znajdując podstaw do zasądzenia wyższej stawki.

[K.O.]

[Ł.n]